

У посівах *озимих*, осередково *ярих зернових колосових* культур триває відкладання яєць та відродження личинок **клопа шкідливої черепашки**. Всіма стадіями фітофага за чисельності 0,3-2 імаго та 0,5-2, макс. до 3 личинок на кв.м II-IV віку (Херсонська обл.) пошкоджено 2-15% рослин. Надпорогова чисельність клопа шкідливої черепашки в ареалі поширення регулюється захисними заходами. Також на посівах зустрічався **австрійський, маврський, гостроголовий**, інші види **клопів**. Продовжується заселення (переважно крайове) посівів колосових культур **хлібними жуками та жужелицею** 0,3-2, осередково 3 (Херсонська обл.) екз. на кв. м, шкідливість яких проявляється через пошкодження зав'язі та вмісту зерна хлібних злаків, що призводить до зниження їх врожайності. Скрізь шкодять **злакові попелиці, мухи, цикадки, хлібні п'явиці**, в південних областях **злакова листовійка, пильщики**. Ними на озимих зернових пошкоджено 1-13, макс. 19-15% рослин. У Степу подекуди Лісостепу та Поліссі відмічається масовий розвиток **пшеничного трипса**, яким на 60-85% обстежених площ заселено 5-28% (Запорізька, Івано-Франківська, Луганська, Одеська, Миколаївська обл.) рослин озимих пшениці і ячменю, за чисельності 2-10 макс. 13-22 екз. на рослину.

У західних, подекуди південних та центральних областях за випадання опадів, утворення густих туманів та рясних рос у посівах *озимих* і *ярих зернових* культур відмічено наростання розвитку **борошнистої роси, септоріозу, бурої листкової іржі, гельмінтоспоріозу, сігчастої, смугастої та темно-бурої плямистостей**, якими охоплено 2-28, макс. 30-40% рослин (Запорізька, Київська обл.) на 10-75% обстежених площ. У Черкаській, Одеській областях осередково на озимині виявлено ураження до 3% колосків **фузаріозом**. У Закарпатській області **піренофорозом** охоплено 2-6% рослини озимих культур. **Кореневими гнилями** уражено 2-11% рослин озимих та 1-3% ярих культур. У Харківській, Тернопільській областях на посівах **ячменю летючою та твердою сажками** уражено до 3% колосків. Вчасно проведений захист колосу має вирішальне значення для отримання якісного та високого врожаю: якщо розглядати як органи рослини впливають на формування врожаю, то на колос припадає до 45%, тобто майже половина майбутнього врожаю залежить саме від колосу.

Рослини *сої* заселяють та пошкоджують **попелиці, трипси, павутинний кліщ, гусениці чортополохівки, совки-гамми**, осередково **лучного метелика**. Відмічено літ **акацієвої вогнівки**. З хвороб поширюються **пероноспороз, септоріоз, фузаріоз, кореневі гнилі**, якими уражено 1-9% рослин.

У *багаторічних травах* розвивається комплекс шкідників: **бульбочкові**, інші види довгоносиків, **насінніди, клопи, попелиці, трипси**. З хвороб спостерігається розвиток **бурої плямистості, борошнистої роси, антракнозу**.

Кукурудзу пошкоджують **дротяники, личинки хрущів, хлібні блішки, злакові мухи, попелиці**, осередково жуки **піщаного мідяка**, якими в допороговій чисельності пошкоджено 2-5% рослин. Повсюди у Степу та Лісостепу відбувається літ **стеблового (кукурудзяного) метелика**, інтенсивністю 1-6 екз. на світлопастку за ніч. Через помірне зволоження повітря, наявності достатньої квітучої рослинності складаються сприятливі умови для формування і реалізації потенційної плодючості фітофага. Для

обмеження чисельності фітофага слід провести випуск трихограми на початку та під час масового відкладання яєць. В Чаплинському районі Херсонської області виявлено ураження рослин кукурудзи **бурою плямистістю**, або **гельмінтоспориозом**

У посівах **цукрових буряків буряковими довгоносиками** (звичайний та сірий буряковий) за чисельності 0,1-0,5 екз. на кв.м пошкоджено 0,5-8%, рослин у слабкому та середньому ступенях (Вінницька, Полтавська, Хмельницька обл.). На 2-6% рослин харчуються **бурякові блішки, щитоноски, осередково крихітка, піщаний мідляк**. Триває літ бурякової **мінуючої мухи** та відкладання нею яєць. Цукрові буряки у фазі II-III пар справжніх листків за чисельності довгоносиків: звичайного 0,2-0,3, сірого 0,2-0,5, чорного 0,3, блішок 3-7, щитоносок 0,7-1,2 екз. на кв.м; крихітки – 1,5-2,5 екз. в куб. дм ґрунту, за заселеності рослин попелицею до 10%, мухи - 30% заселених рослин і 3-5 личинок на рослину обробляють дозволеними до використання інсектицидами.

Посівам **озимого ріпаку** (масове цвітіння, утворення стручків) продовжують завдавати шкоди **ріпаківий квіткоїд, насіннєвий прихованохоботник**, які заселили 16-75% обстежених площ та пошкодили 5-15% рослин. Подекуди в посівах шкодять **оленка волохата, капустияна попелиця, хрестоцвіті клопи**. Триває літ **капустяних білана, молі**. Помірно тепла і достатня волога погода сприяла розвитку збудників **пероноспорозу, альтернаріозу, фомозу, циліндроспориозу**, якими уражено 2-12% рослин. Надалі уражене листя відмиратиме, а патогени інфікуватимуть стебла і стручки ріпаку, викликаючи його передчасне дозрівання, формування недорозвиненого насіння і розтріскування стручків. На **ярому ріпаку** шкодять **хрестоцвіті блішки**, чисельність яких контролюють через обробки дозволеними до використання препаратами.

Рослинам **соняшнику** завдають шкоди **сірий буряковий та південний довгоносики** (переважно заселені прикрайові смуги), які за чисельності 0,1-1 екз. на кв.м пошкодили 1-5% рослин у слабкому ступені. **Піщаним мідляком** на 8-30% обстежених площ, за чисельності 0,1-1, макс. 3 екз. на кв.м пошкоджено 2-12% рослин у слабкому ступені. В Закарпатській області відмічено заселення рослин соняшнику **попелицями**. У Вінницькій, Луганській, Миколаївській, Чернігівській областях відмічено прояв **пероноспорозу та фомозу**. Часті дощі, нестійка погода у Запорізькій області сприяли розвитку **несправжньої борошнистої роси**, хворобою уражено 12-37% рослин на 50% площ. Продовжується заселення рослин **соняшнику** (Запорізька, Івано-Франківська, Миколаївська, Полтавська обл.) **гіліхризовою попелицею**. Заселення спостерігається в крайових смугах на 12 – 30 % рослин та по діагоналі 2-6 % рослин з 2-49 особами в колоніях.

На капусті продовжують шкодити **попелиці, гусениці совок, капустяної молі, хрестоцвіті блішки**. У Лісостепу подекуди Поліссі відмічають поширення **білокрилки** на 10-19% овочів у відкритому ґрунті. Максимально на посадках **капусти**, яка вирощується в приватному секторі, масово шкодить **капустяна білокрилка** за чисельності 20 імаго, 70 яєць і 30 личинок на рослину пошкодила 35% рослин у середньому ступені.

На **картоплі, томатах, баклажанах** триває розвиток **колорадського жука**. Шкідником заселено до 100% обстежених площ картоплі, чисельність личинок різних віків становить 8-25 личинок на рослину, заселено та пошкоджено

до 50 % рослин. Розвиваються **фітофтороз** та **альтернаріоз**. **Цибулю** пошкоджують личинки **цибулевої мухи**.

У **садах** Степу та Лісостепу **яблуневою плодожеркою** пошкоджено 3-5%, **пильщиком** 3-12% плодів **яблуні**. В садах розвиваються та шкодять гусениці яблуневої плодожерки, попелиці, плодові кліщі. В насадженнях вишні та черешні 2-8, макс.30% плодів пошкоджено личинками **вишневої мухи**. Із хвороб поширюються **клястероспороз кісточкових, кучерявість листя персика та парша зерняткових**. Насадження черешні в південних областях уражені до 3% **плодовою гниллю**. На плантації **суниці садової** у західних областях спостерігають симптоми ураження **білою плямистістю** на 4-6% рослин і до 5% листків, поодинокі **сіру гниль**.

Виноградним насадженням шкодять імаго **виноградного зудня**, яким заселено 11 % площі, 15 % кущів, 10 % листків, чисельність 6 - 8 екз. на лист. В осередках південних районів відмічено початок льоту метеликів **гронової листокрутки II покоління**. **Мілдью** уражено 5-12 % кущів, 4 % листків та **оїдіумом** 2-5 % кущів, 1 % листків, з переважно слабким розвитком хвороби.

Личинки **саранових** молодших віків, здебільшого **нестадних (кобилок, коників)** та **стадних видів (італійський прус)** чисельністю 0,2-2, макс. 6 екз. на кв.м живляться в **неугіддях, узбіччях доріг, багаторічних травах** Дніпропетровської, Луганської, Херсонської областей. Захист посівів доцільно проводити за чисельності 10-15 личинок нестадних саранових, 2-5 екз. італійського пруса на кв.м дозволеними до використання інсектицидами. Скрізь триває масовий літ метеликів **підгризаючих совок**. У Київській області на світлопастку за ніч улову потрапляло по 1-4 екз. **озимої совки**, (самці) та по 34-45 екз **окличної совки**. Виявлено що самці **окличної совки** становлять 75%, самиці 25%, з яких 12% з дозріваючими яйцями, 29% самиць з зрілими яйцями і 59% з частково випорожненими яйцепроводами. Чисельність зрілих яєць на самицю становить 78 шт. В **листогризух совок** збільшення льоту не відмічено

У Дніпропетровській, Луганській, Одеській, Херсонській областях у **неугіддях**, посівах **багаторічних трав, соняшнику, цукрових буряків**, інших **просапних культур** триває літ, відкладання яєць, у Степу - відродження та живлення гусениць **лучного метелика**. Інтенсивність льоту становить 1-6 екз. метеликів на 10 кроків. Ним пошкоджено 3-5% технічних, овочевих культур за чисельності 1-2 екз на кв. м. Погодні умови звітного періоду сприяють активному льоту, відкладанню яєць та відродженню гусениць.

У господарствах здійснюється постійний фітосанітарний нагляд за посівами сільськогосподарських культур.